

MINISTERUL EDUCAȚIEI
CENTRUL NAȚIONAL DE POLITICI ȘI EVALUARE ÎN EDUCAȚIE
ÎNVĂȚĂMÂNT LICEAL TEHNOLOGIC SPECIAL

**Repere metodologice
pentru aplicarea curriculumului la clasa a IX-a
în anul școlar 2021-2022**

Disciplina: EDUCAȚIE PLASTICĂ

BUCUREȘTI, 2021

Notă: Prezentul document se aplică la toate clasele a IXa de liceu tehnologic special, indiferent de domeniul de pregătire profesională.

I. INTRODUCERE

Pentru elevii cu dizabilități, artele vizuale reprezintă o disciplină mult mai importantă comparativ cu majoritatea celorlalte discipline, tocmai datorită sensibilității lor sporite în această direcție. Acest fapt incontestabil impune în mod imperios o atenție majoră acordată acestei discipline, care poate determina uneori în mod decisiv evoluția acestei categorii de copii defavorizați.

Artele vizuale au rol determinant privite și ca posibilități terapeutice. Subiecții le privesc ca pe ceva perfect adaptat modului lor prioritar concret de a gândi și de a se exprima, decompensându-se psihico-afectiv în timpul activităților specifice.

Datorită sensibilității native a acestei categorii de copii față de expresiile artelor vizuale, li se poate deschide acestora posibilitatea unui viitor într-o meserie sau profesie, în care-și pot valida cunoștințele acumulate: decoratori, ceramisti, finisori în construcții, machiori, stilisti. Disciplinele artistice promovează direct conceptul de includere socială de succes pentru această categorie defavorizată.

Deprinderile de abstractizate însușite prin intermediul practicii artelor vizuale se pot transfera cu succes către celelalte discipline. De asemenea, probleme ridicate de alte discipline își pot găsi rezolvarea prin concretul desenului, modelajului, altor tehnici, unde sunt analizate, descrise, problematizate, conversate, iar până la urmă clarificate și însușite de elevul deficient de auz.

Tehnicile și tratările plastice au rolul de a iniția elevii în practicarea diverselor proceduri cu care operează creația plastică, de a-i aprobia de formele diversificate de exprimare plastică și de ale dezvoltă gândirea, imaginația. Ele inițiază elevii în utilizarea unui limbaj specific, de specialitate, mărind posibilitățile de exprimare, de transmitere și receptare conștientă a unor conținuturi și idei. Implicarea copilului deficient de auz în activități relaxante, stimulative, îi canalizează pozitiv impulsurile, stimulându-i intelectul și afectul și întărinindu-i motivația pentru învățare.

Tehnicile și tratările plastice vin și în sprijinul profesorilor care predau această disciplină, pentru că aceștia să aplice la clasă operații cu instrumente specifice, prin metode de lucru specifice, obligându-i să organizeze spațiul de exprimare plastică cu materialele necesare și să-l pună pe elev în situații de învățare complet noi, în scopul deblocării acestuia pe plan afectiv și intelectual.

II. PLANIFICAREA CALENDARISTICĂ

Etape:

- consultarea setului de programe școlare pentru învățământul gimnazial și sesizarea elementelor, fie insuficient structurate/neabordate, fie deja predate/învățate, în raport cu programa clasei a IX-a;
- anticiparea unor eventuale probleme de învățare în contextul identificării unor discontinuități între achizițiile potențiale la sfârșitul clasei a VIII-a și cele așteptate la nivelul clasei a IX-a;
- realizarea de conexiuni între componentele estimate a fi insuficient asimilate/neasimilate și programa pentru clasa a IX-a;

MINISTERUL EDUCAȚIEI
CENTRUL NAȚIONAL DE POLITICI ȘI EVALUARE ÎN EDUCAȚIE
ÎNVĂȚĂMÂNT LICEAL TEHNOLOGIC SPECIAL

- includerea unei perioade de 2-3 săptămâni la începutul anului școlar pentru realizarea unei evaluări inițiale temeinice și ajustarea planificării inițiale pe baza rezultatelor evaluării.
- elaborarea evaluării inițiale/sarcini de evaluare scrisă, orală, practică etc. pentru verificarea achizițiilor învățării (identificarea gradului de structurare al competențelor specifice cu ajutorul conținuturilor din gimnaziu)
- aplicarea instrumentelor de evaluare
- analiza rezultatelor evaluării pornind de la analiza itemilor administrați; identificarea nivelului/nivelurilor de performare a sarcinilor de evaluare în raport cu performanța așteptată
- proiectarea activităților de învățare prin care se va facilita remedierea conținuturilor învățării, ca urmare a evaluării inițiale. Planificarea acestora pe parcursul anului școlar în conformitate cu concluziile evaluării inițiale
- proiectarea activităților de învățare prin care se facilitează recuperarea conținuturilor învățării care nu au fost predate în gimnaziu. Planificarea acestora pe parcursul anului școlar în conformitate cu concluziile evaluării inițiale
- proiectarea activităților de învățare din perspectiva accesului la mediul online (sincron/asincron) și la noile tehnologii
- în elaborarea planificării calendaristice programa școlară reprezintă documentul de referință. După lectura atentă și integrală a programei școlare, elaborarea planificării calendaristice presupune parcurgerea următoarelor etape:
 1. asocierea competențelor specifice și a conținuturilor prezentate în programa școlară;
 2. stabilirea unităților de învățare;
 3. stabilirea succesiunii parcurgerii unităților de învățare;
 4. stabilirea bugetului de timp necesar pentru fiecare unitate de învățare.
- Planificarea calendaristică anuală nu se realizează pe baza manualelor școlare, acestea fiind materiale curriculare adresate elevilor
- Realizarea planificării noi se realizează pe baza unui set de întrebări:
 - Ce elemente de discontinuitate există între programele de gimnaziu parcurse de elevi și programa de clasa a IX-a?
 - Ce elemente de continuitate există între programele de gimnaziu și programa de clasa a IX-a?
 - o Ce puncte se pot realiza pe baza comparației dintre programele de gimnaziu și programa clasei a IX-a? etc.;
 - o Este necesară recuperarea unor conținuturi ale învățării?
 - o Este necesară o abordare superioară a conținuturilor din gimnaziu?

EXEMPLU:

**PLANIFICARE CALENDARISTICĂ
 2021-2022**

Disciplina: EDUCAȚIE PLASTICĂ

Clasa a IX-a Învățământ liceal tehnologic special – 1 oră/săptămână

NR TOTAL ALOCAT ORELOR DE STUDIU – 35 SĂPTĂMÂNI

NR TOTAL STAGII DE PREGĂTIRE PRACTICĂ COMASATĂ – 2 SĂPTĂMÂNI

Semestrul I: 14 săptămâni cursuri (13 septembrie 2021 – 22 decembrie 2021)

Semestrul al II-lea: 23 săptămâni cursuri (10 ianuarie 2022 – 1 iulie 2022)

Săptămâna ”Școala Altfel”: 8 aprilie 2022 – 14 aprilie 2022 (S28)

<i>Unități de învățare</i>	<i>Competențe specifice</i>	<i>Conținuturi - detalieri</i>	<i>Nr. ore</i>	<i>Săptămâna</i>	<i>Obs.</i>
1. IMAGINEA PLASTICĂ - Generalități	1.1 Evidențierea elementelor de limbaj plastic și a relațiilor dintre ele în scopul interpretării imaginilor artistice bi- și tridimensionale – desen, pictură, foto, sculptură și arhitectură	- generalități privind ramurile artelor plastice, imaginea plastică - mijloace specifice de construire/ reprezentare a imaginii plastice, crearea compoziției proprii care să utilizeze elemente de limbaj vizual, mijloace de expresie plastică	2	S1 S2	
2. GRAMATICA IMAGINII <u>Morfologia imaginii</u> - Linia, forma, pata - Culoarea, textura, valoarea <u>Sintaxa imaginii</u> - Compoziția - Reprezentarea spațiului - Analiza plastică	2.1 Evidențierea elementelor de limbaj plastic și a relațiilor dintre ele în scopul interpretării imaginilor artistice bi- și tridimensionale – desen, pictură, foto, sculptură și arhitectură 2.2 Analiza modului în care sunt reprezentate timpul și spațiul în imaginea bi- și tridimensională 2.3 Realizarea unor crochiuri care evidențiază calitățile artistice ale unor lucrări bi și tridimensionale	- morfologia și sintaxa bi - si tridimensionale - mijloace specifice de expresie artistică (desenul, acorduri și contraste valorice, acorduri și contraste cromatice) - sugestiile materialului - structuri compozitionale artistice, statice sau dinamice - compozitie desen, lumină și umbră, culoare, material, tehnică și factură; dezvoltarea simțului de observație	12	S3 S4 S5 S6 S7 S8 S9 S10 S11 S12 S13 S14	

MINISTERUL EDUCAȚIEI
 CENTRUL NAȚIONAL DE POLITICI ȘI EVALUARE ÎN EDUCAȚIE
 ÎNVĂȚĂMÂNT LICEAL TEHNOLOGIC SPECIAL

3. IMAGINEA BIDIMENSIONALĂ <u>Materiale și tehnici de lucru</u> - Grafica - Pictura - Fotografia	3.1 Identificarea unor materiale și tehnici, a funcției lor expresive și a relației dintre imaginea lor bi- și tridimensională și ambient 3.2. Transpunerea acestor elemente în compozițiile proprii	- materiale și tehnici de lucru - realizarea de compoziții proprii	10	S15 S16 S17 S18 S19 S20 S21 S22 S23 S24	
4. IMAGINEA TRIDIMENSIONALĂ <u>Materiale și tehnici de lucru</u> - Sculptura - Arhitectura	4.1 Identificarea unor materiale și tehnici, a funcției lor expresive și a relației dintre imaginea lor bi- și tridimensională și ambient 4.2 Analiza plastică, prin prisma unei interpretări proprii și a unor lucrări de artă bi- și tridimensionale din patrimoniul artistic local 4.3 Transpunerea în compoziții proprii	- materiale și tehnici - sculptura de interior și de exterior - analiza unor imagini bi- și tridimensionale (desen, pictură, monument arhitectural sau statuar) - realizarea de lucrări practice, crochiuri, schițe, proiecte	10	S25 S26 S27 S29 S30 S31 S32 S33 S34 S35	

III. EVALUAREA GRADULUI DE ACHIZIȚIE A COMPETENȚELOR ANTERIOARE

1. Vor fi date repere pentru elaborarea unor seturi de **sarcini de evaluare** adaptate, cu rol de a identifica măsura în care s-au dezvoltat competențele specifice în anii anterioari de studiu.
2. Vor fi exemplificate sarcini de evaluare, pe niveluri (minim, mediu înalt), care vizează competențe specifice, având rolul de a fundamenta construirea activităților de învățare remediale, contextualizate și centrate pe competențe.
3. Demersul de evaluare va lua în considerare întreaga construcție a învățării din gimnaziu: fiecare sarcină de evaluare vizează o singură competență specifică; fiecare competență specifică ce trebuie evaluată va fi verificată prin cel puțin trei itemi/sarcini de evaluare; itemii trebuie concepuți, având în vedere și dimensiunea cognitivă, ceea ce permite o diferențiere a acestora din punct de vedere al complexității. Pentru raportarea corectă la dimensiunile cognitive, avem în vedere următoarea clasificare:
 - a. **Cunoaștere** (cunoștințe declarative, cunoștințe procedurale, cunoștințe contextuale) este evidențiată prin următoarele tipuri de sarcini: reamintirea informațiilor relevante, descrierea/exprimarea cu propriile cuvinte, exemplificarea, demonstrarea cunoștințelor în legătură cu utilizarea materialelor, tehniciilor, instrumentelor specifice educației plastice;
 - b. **Aplicare** (abilitatea elevului de a aplica cunoștințe și înțelegerea conceptuală manifestată în situații/problemă) este evidențiată prin următoarele tipuri de sarcini: comparare/diferențiere, relaționare, utilizare de modele, interpretare, explicare;
 - c. **Rationament** (analiza, sinteza, formularea de întrebări/ipoteze/predictii, designul investigațiilor, evaluarea, justificarea concluziilor).
4. Se va recomanda utilizarea unor **instrumente de evaluare și metode de evaluare**, care să permită o apreciere holistică a nivelului de realizare a diverselor competențe (ex. teste scrise, probe de evaluare practică, grile de evaluare criteriale, metoda proiectului etc.).

EXEMPLU:

TEST DE EVALUARE INITIALĂ

Creați o compoziție, folosind informații referitoare la stări, emoții și sentimente transmise de culori.



CULOAREA

trebuie să trezească atenția privitorului
trebuie să capteze atenția
trebuie să povestească

**culoarea dominantă trebuie să fie în armonie cu
celealte, să se înțeleagă
prin amestecuri cromatice cu alte culori**
(tonuri și nuanțe)

COLORI CALDE

roșu - dă senzația de căldură activ, agresiv, competitiv



CULORI CALDE

oranj - stare de optimism, de veselie, impresia de sănătate



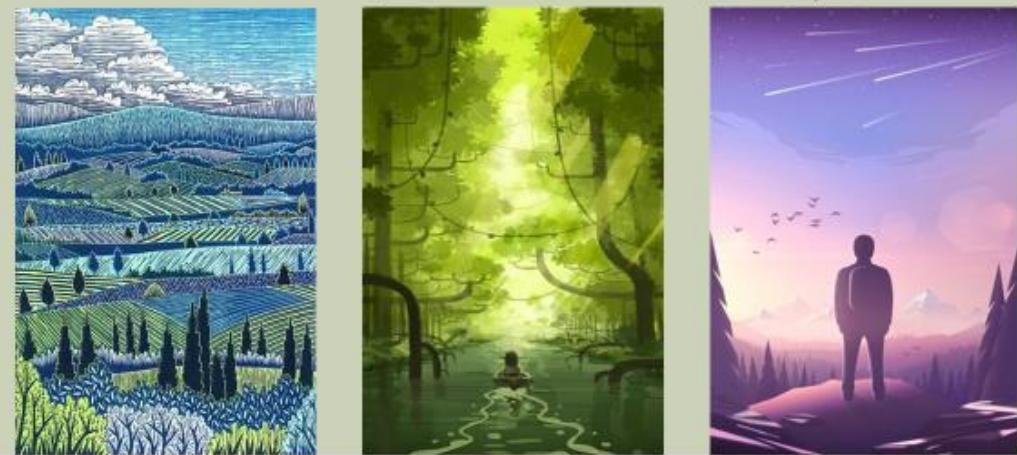
CULORI CALDE

■ galben – înviorează, este cea mai veselă culoare, spontaneitate, ajută la comunicare



CULORI RECI

verde – liniște, pace, renaștere, concentrare
albastru - exprimă claritate, liniște, iubire, afecțiune
violet - exprimă melancolie, tristețe



NONCULARILE

negru - exprimă tristețe, singurătate,
înduiosare, doliu, întuneric, mister

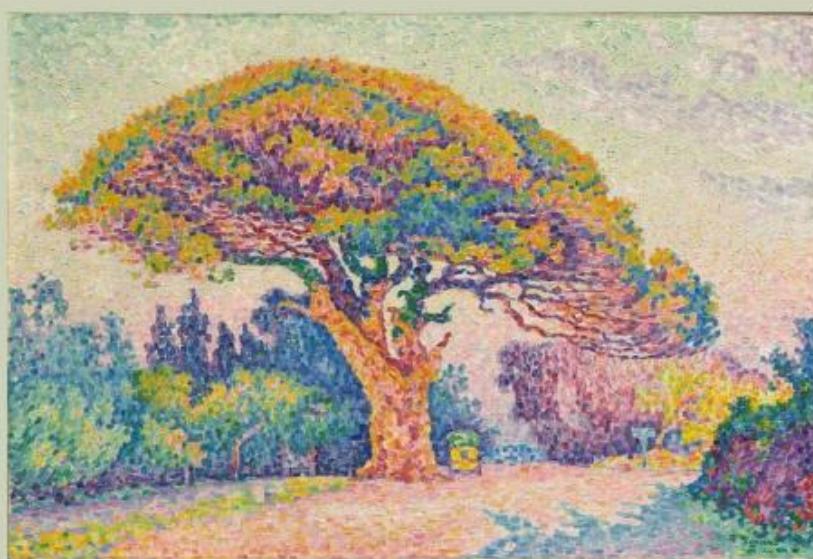


NONCULORILE

alb - dă senzația de puritate, pace, împăcare, liniște, curățenie, virtute



PAUL SIGNAC – “PINUL DE LA SAINT-TROPEZ”



NICOLAE GRIGORESCU – “PE UN VÂRF”



PABLO PICASSO – “UN VIS”



EMOȚIE UTILIZÂND NONCULOAREA



SEMΝIFICΑȚIILE CULORILOR

roșu - activ, agresiv, competitiv

oranj - stare de optimism, de veselie, sănătate

galben – înviorează, este cea mai veselă culoare spontaneitate, comunicare

verde - odihnitoare, liniștitioare, concentrare, îndrăzneală, relaxare, renaștere

albastru - claritate, liniște, iubire, afecțiune

violet - melancolie, tristețe, mohorâre

CERINȚELE TEMEI

Creați o compoziție, folosind informații referitoare la stări, emoții și sentimente transmise de culori.

Structurați compoziția. Folosiți elemente de limbaj: puncte, linii, pete, forme, culori, valori.

Utilizați **culoarea** pentru a transmite **starea/emoția** pe care doriți să o transmiteti.

Alegeți un titlu potrivit pentru compoziția creată.

BAREM DE EVALUARE ȘI NOTARE

- Structurarea coerentă, unitară a compoziției **2 puncte**
- Folosirea elementelor de limbaj: puncte, linii, pete, forme, culori, valori **2 puncte**
- Capacitatea de a comunica o stare/emoție prin culoare **2 puncte**
- Stabilirea unui titlu adekvat, în relație cu elementele compoziției **2 puncte**
- Originalitate, expresivitate prin folosirea mijloacelor de expresie plastică: suprapunerি, juxtapunerি, ritmuri plastice **1 punct**

Se acordă **1 punct din oficiu**.

IV. RECOMANDĂRI PENTRU CONSTRUIREA NOIOR ACHIZIȚII

1. Trecerea de la gimnaziu la liceu se face prin intermediul unei programe structurate pe baza principiului ce nu se mai regăsește în niciun alt an de studiu: principiul analizei vizual-plastice. Această viziune care stă la baza programei școlare pentru clasa a IX-a conferă profesorului un grad mare de libertate în alegerea temelor și a operelor plastice suport necesare pentru dezvoltarea/structurarea unor competențe folosind conținuturi din gimnaziu și în conceperea unor activități de învățare adaptate nevoilor elevilor săi.

Programa școlară de educație plastică pentru clasa a IX-a pornește de la premisa că structura modulară permite profesorilor și autorilor de manuale să caute soluțiile optime pentru organizarea parcursului didactic (modalitatea de corelare a conținuturilor, ordinea abordării acestora, structurarea unităților didactice), oferind oportunitatea de a asumări unui parcurs didactic personalizat, relevant pentru elevi. În consecință modulele pe care se structurează conținuturile, se concentrează pe structurarea competențelor generale, care au la bază competențele achiziționate în gimnaziu:

1. Dezvoltarea capacitatea de exprimare plastică utilizând materiale și tehnici diferite;
 2. Însușirea și utilizarea elementelor de limbaj plastic;
 3. Exprimarea ideilor, sentimentelor și a mesajelor, utilizând limbajul artistic în contexte variate.
2. Pe parcursul clasei a IX-a liceu tehnologic special se recomandă profesorilor organizarea unor **activități de învățare** de tipul:
- vizionarea unor monumente, muzee, expoziții, ateliere ale artiștilor etc.;
 - analiza critică a unor lucrări de artă plastică și decorativă în diferite stiluri, relevând calitățile lor artistice;
 - discutarea în clasă a unor imagini din albumele de artă, proiecții și diapoziitive, casete video, filme sau emisiuni TV;
 - comentarea orală a unor lucrări de artă vizuală;
 - realizarea unor proiecte în grup care să valorifice stiluri și expresii artistice în diferite perioade;
 - folosirea în demersul didactic a unor platforme de învățare online (de exemplu, Google Classroom, Moodle, Microsoft Teams, Edmodo, Learningapps);
 - folosirea în demersul didactic a unor mijloace de comunicare cu elevul (de exemplu, Whatsapp, Facebook/Messenger, email etc.);
 - folosirea în demersul didactic a unor aplicații online cu scop de învățare (de exemplu, Kahoot, Padlet, Livresq);
 - folosirea în demersul didactic a unor aplicații pentru comunicarea colaborativă online (de exemplu, Meet, Skype, Zoom);
 - folosirea în demersul didactic a unor resurse educaționale deschise, valide/validate din punct de vedere educațional; se va promova învățarea digitală autentică și utilizarea noilor tehnologii ca o constantă a procesului didactic, indiferent de modul de organizare a acestuia (față în față, la distanță).

Elevul va dovedi că are capacitatea de a recepta mesajul artistic al unei opere de artă, de a descifra „geometria secretă” a unei compozиii, de a-și organiza informațiile, de a utiliza un limbaj adecvat, prin folosirea termenilor specifici. De asemenea, elevul va dovedi că poate folosi în creația proprie, în mod conștient, elementele limbajului vizual precum și mijloace de expresie

diverse, în structurarea și elaborarea unei compoziții, trecând prin mai multe tehnici. Se va avea în vedere relaționarea interdisciplinară, prin compararea cu mijloacele de expresie specifice altor arte.

Elevul va fi stimulat să folosească în compozițiile proprii materiale și tehnici la alegere, convenționale și neconvenționale. Se va încuraja grafica computerizată, tehnici mixte și orice formă de exercițiu plastic care poate stimula creativitatea, care trezește curiozitatea elevului și dorința de a experimenta. Se va încuraja învățarea prin descoperire, învățarea experiențială, în urma căreia se vor fixa apoi noțiunile teoretice. Operele de artă care vor fi utilizate pentru evidențierea conținuturilor din programă vor fi selectate din orice epocă istorică.

V. ADAPTAREA LA PARTICULARITĂȚILE/CATEGORIILE DE ELEVI CU DIZABILITĂȚI

Este foarte important ca predarea să se facă într-un spațiu potrivit, atelierul de arte, unde elevul găsește posibilitatea de a experimenta o diversitate de tehnici și materiale, în scopul exprimării ideilor personale.

Se vor adapta conținuturile în funcție de specificul dizabilității, folosind limbajul mimico-gestual pentru elevii cu dizabilități auditive.

Sugerăm profesorilor să organizeze atelierul tip masă rotundă, pentru încurajarea cooperării în activitățile experiențiale, sau în semicerc, pentru a asigura accesul elevilor în mod egal la explicațiile profesorului.

Activitățile vor fi cu precădere practice, utilizând tehnici, materiale și mijloace diverse, convenționale și neconvenționale. Pentru o mai bună organizare a activității, oferim o listă orientativă de materiale și instrumente de lucru:

- Culori de apă (acuarelă, tempera, guașe, acrilice)
- Creioane grafice de diferite tării, cărbuni, creioane cerate, pasteluri moi
- Pensule și pahare de apă
- Suport de hârtie, carton, lemn, piatră, coli de scris, pânză
- Tușuri colorate
- Penițe, alte materiale pentru zgârierea/incizarea suprafețelor
- Lut/pastă pentru modelaj/cocă
- Instrumente pentru modelaj, jocuri pentru amprentare, diferite alte materiale pentru amprentare
- Foarfece, cutter, adezivi

Mijloacele didactice vor fi: flipchart, calculator, videoproiector/televizor, albume de artă, planșe didactice, lucrările profesorului, lucrările altor clase.

Sunt potrivite pentru evaluare metode și instrumente ca: autoevaluarea, interevaluarea în cadrul probei practice, proiectul, portofoliul personal, observarea sistematică, expoziția.

VI. BIBLIOGRAFIE:

1. Oltean, I.L., *Educație vizual-plastică pentru elevii deficienți de auz și profesorii lor, ghid alternativ pentru clasele V-VIII*, uz intern, Programul de Granturi pentru Dezvoltare Școlară “Modern și eficient în educarea și recuperarea copilului deficient de auz”, Liceul pentru Deficienți de auz Cluj-Napoca, 2009;
2. Șușală, I., *Culoarea cea de toate zilele*, Ed. Albatros, București, 1982;

MINISTERUL EDUCAȚIEI
CENTRUL NAȚIONAL DE POLITICI ȘI EVALUARE ÎN EDUCAȚIE
ÎNVĂȚĂMÂNT LICEAL TEHNOLOGIC SPECIAL

3. Cioca, V., *Jocul de-a/cu arta*, Ed. Limes, Cluj-Napoca, 2019;
4. Ionescu, M., Radu, I., *Didactica Modernă*, Ed. Dacia, Colecția Didactica, Cluj-Napoca, 2001;
5. Șerban, I-L, *Strategii Educationale specifice în contextul dizabilității de auz*, Ed. ASCR, Cluj-Napoca, 2019.

AUTORI:

Coordonator ME - MITRAN LIANA MARIA – inspector general

Cadru didactic	Unitatea școlară de proveniență
Oltean Irinel-Lucia	Liceul Tehnologic Special pentru Deficienți de Auz Cluj-Napoca